

**УНИВЕРЗИТЕТ У НОВОМ САДУ
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ**

**ЈЕЗИЦИ И КУЛТУРЕ
У ВРЕМЕНУ И ПРОСТОРУ
X/1**

ТЕМАТСКИ ЗБОРНИК

НОВИ САД, 2022

УНИВЕРЗИТЕТ У НОВОМ САДУ
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ

ЈЕЗИЦИ И КУЛТУРЕ У ВРЕМЕНУ И ПРОСТОРУ

X/1

Тематски зборник

Уреднице:
Снежана Гудурић
Јасмина Дражић
Марија Стефановић

Нови Сад, 2022

JEЗИЦИ И КУЛТУРЕ У ВРЕМЕНУ И ПРОСТОПУ X/1
JEZICI I KULTURE U VREMENU I PROSTORU X/1
LANGUAGES AND CULTURES IN TIME AND SPACE X/1
LANGUES ET CULTURES DANS LE TEMPS ET DANS L'ESPACE X/1
SPRACHEN UND KULTUREN IN ZEIT UND RAUM X/1
ЯЗЫКИ И КУЛЬТУРЫ ВО ВРЕМЕНИ И ПРОСТРАНСТВЕ X/1
LINGUE E CULTURE NEL TEMPO E NELLO SPAZIO X/1
LENGUAS Y CULTURAS EN TIEMPO Y ESPACIO X/1
NYELVEK ÉS KULTÚRÁK IDŐBEN ÉS TÉRBEN X/1
JAZYKY A KULTÚRY V PRIESTORE A ČASE X/1
LIMBI ŞI CULTURI ÎN TIMP ŞI SPAȚIU X/1
ЯЗИКИ И КУЛТУРИ У ЧАСУ И ПРОСТОПУ X/1

Уреднице: проф. др Снежана Гудурић
проф. др Јасмина Дражић
проф. др Марија Стефановић

Техничке секретарке: мср Јована (Петровић) Марковић и мср Анђелка Гемовић
Издавач: Универзитет у Новом Саду, Филозофски факултет
Суиздавач: Педагошко друштво Војводине, Нови Сад

За издавача: проф. др Ивана Живанчевић Секеруш
За суиздавача: Сања Риста

Академски одбор: проф. др Твртко Прћић
проф. др Владислава Гордић Петковић
проф. др Едита Андрић
проф. др Предраг Мутавцић
проф. др Славица Перовић
проф. др Јагода Гранић
проф. др Октавија Неделку
проф. др Давиде Астори
проф. др Жан-Пол Мејер
проф. др Михај Радан
проф. др Тијана Ашић
проф. др Татјана Ђуровић
проф. др Надежда Силашки
проф. др Љубица Влаховић
проф. др Игор Лакић
проф. др Сабина Халупка Решетар
проф. др Татјана Самарџија Грек
проф. др Ксенија Шуловић
проф. др Јелена Ајџановић

Рецензенти: проф. др Октавија Неделку, Универзитет у Букурешту, Румунија
проф. др Мира Трајкова, Универзитет „Св. Кирил и Методиј”, Скопље,
Северна Македонија
проф. др Давиде Астори, Универзитет у Парми, Италија

Лектура и коректура: аутори

Идејно решење корица: Mihai Bădescu

ISBN 978-86-6065-717-8

У Зборнику су штампани изабрани радови изложени на конференцији *Језици и културе у времену и простору 10*, одржаној онлајн 20. и 21. новембра 2021. године, као и други радови који по својој тематици и квалитету одговарају профилу Зборника.

Рецензенти појединачних радова:

Ајџановић Јелена, *Универзитет у Новом Сагу, Србија*; Ајџановић Милан, *Универзитет у Новом Сагу, Србија*; Ајџановић Наташа, *Универзитет у Новом Сагу, Србија*; Андрић Едита, *Универзитет у Новом Сагу, Србија*; Astori Davide, *Università di Parma, Italia*; Бабић Биљана, *Универзитет у Новом Сагу, Србија*; Бајовић Јелена, *Универзитет у Приштини, Косовска Митровица, Србија*; Бекар Мира, *Универзитет „Св. Кирил и Методиј”*, Скопје, Северна Македонија; Бијелић Татјана, *Универзитет у Бањој Луци, БиХ*; Биланџија Софија, *Универзитет у Београду, Србија*; Vlagoni Robert, *Sveučilište u Puli, Hrvatska*; Блатешић Александра, *Универзитет у Новом Сагу, Србија*; Бодрич Радмила, *Универзитет у Новом Сагу, Србија*; Богдановић Весна, *Универзитет у Новом Сагу, Србија*; Бугарски Ранко, *Универзитет у Београду, Србија*; Валић Недељковић Дубравка, *Универзитет Црне Горе, Црна Гора*; Васић Вера, *Универзитет у Новом Сагу, Србија*; Веселиновић Соња, *Универзитет у Новом Сагу, Србија*; Веселевић Јерковић Селма, *Универзитет у Тузли, БиХ*; Видаковић Мирна, *Универзитет у Новом Сагу, Србија*; Вилић Ивана, *Универзитет у Новом Сагу, Србија*; Влаховић Љубица, *Универзитет у Новом Сагу, Србија*; Војводић Дојчил, *Универзитет у Новом Сагу, Србија*; Вујин Бојана, *Универзитет у Новом Сагу, Србија*; Вујичић Никола, *Универзитет у Крагујевцу, Србија*; Вукадиновић Снежана, *Универзитет у Новом Сагу, Србија*; Вукотић Александра, *Универзитет у Београду, Србија*; Вукчевић Миодраг, *Универзитет у Београду, Србија*; Гак Драгана, *Универзитет у Новом Сагу, Србија*; Гвозден Владимир, *Универзитет у Новом Сагу, Србија*; Гинић Јелена, *Универзитет у Београду, Србија*; Глушац Татјана, *Универзитет Унион, Србија*; Гордић Петковић Владислава, *Универзитет у Новом Сагу, Србија*; Granić Jagoda, *Sveučilište u Splitu, Hrvatska*; Грковић-Мејдор Јасмина, *Универзитет у Новом Сагу, Србија*; Грухоњић Динко, *Универзитет у Новом Сагу, Србија*; Гудурић Снежана, *Универзитет у Новом Сагу, Србија*; Даниловић Јеремић Јелена, *Универзитет у Крагујевцу, Србија*; Делић Владо, *Универзитет у Новом Сагу, Србија*; Деспих Ђорђе, *Универзитет у Новом Сагу, Србија*; Дојчиновић Биљана, *Универзитет у Београду, Србија*; Драгићевић Рајна, *Универзитет у Београду, Србија*; Дражић Јасмина, *Универзитет у Новом Сагу, Србија*; Дробњак Драгана, *Универзитет у Новом Сагу, Србија*; Ђаловић Јовић Марина, *Универзитет у Београду, Србија*; Ђерговић-Јоксимовић Зорица, *Универзитет у Новом Сагу, Србија*; Ђорђевић Јасмина, *Универзитет у Нишу, Србија*; Ђоровић Данијела, *Универзитет у Београду, Србија*; Ђукановић Маја, *Универзитет у Београду, Србија*; Ђурић Жељко, *Универзитет у Београду, Србија*; Ђурић Љиљана, *Универзитет у Београду, Србија*; Ђурић Љубица, *Универзитет у Београду, Србија*; Ђурић Мина, *Универзитет у Београду, Србија*; Ђурић Пауновић Ивана, *Универзитет у Новом Сагу, Србија*; Ђуровић Татјана, *Универзитет у Београду, Србија*; Escher Christian, *Универзитет у Новом Сагу, Србија*; Елаковић Ненадовић Ана, *Универзитет у Београду, Србија*; Ераковић Борислава, *Универзитет у Новом Сагу, Србија*; Зарифовић Грковић Мирјана, *Универзитет у Новом Сагу, Србија*; Звекић-Душановић Душанка, *Универзитет у Новом Сагу, Србија*; Зобеница Николина, *Универзитет у Новом Сагу, Србија*; Ивановић Бранислав, *Универзитет у Београду, Србија*; Ивановић Ненад, *Институт за српски језик САНУ, Београд, Србија*; Изгарјан Александра, *Универзитет у Новом Сагу, Србија*; Јаковљевић Бојана, *Универзитет у Новом Сагу, Србија*; Јаковљевић Младен, *Универзитет у Приштини, Косовска Митровица, Србија*; Јањић Марина, *Универзитет у Нишу, Србија*; Јерковић Јелена, *Универзитет у Новом Сагу, Србија*; Јовановић Ана, *Универзитет у Београду, Србија*; Јовановић Ж. Владимир, *Универзитет у Нишу, Србија*; Јовановић Романца, *Завод за уџбенике, Нови Сад, Србија*; Јовић Бојан, *Институт за књижевност и уметност САНУ у Београду, Србија*; Јовић Ђаловић Марина, *Универзитет у Београду, Србија*; Кавгић Александар, *Универзитет у Новом Сагу, Србија*; Каличанин Миленка, *Универзитет у Нишу, Србија*; Кашић Зорка, *Универзитет у Београду, Србија*; Кесић Далибор, *Универзитет у Бањој Луци, Босна и Херцеговина*; Кличковић Далибор, *Универзитет у Београду, Србија*; Кнежевић Јелена, *Универзитет Црне Горе, Црна Гора*; Кнежевић Љиљана, *Универзитет у Новом Сагу, Србија*; Kovačević Ervin, *Internacionalni univerzitet u Sarajevu, BiH*; Ковачевић Зорица, *Универзитет у Београду, Србија*; Комароми Бојана, *Универзитет у Новом Сагу, Србија*; Кример Габоровић Сања, *Универзитет у Новом Сагу, Србија*; Лазић Коњик Ивана, *Институт за српски језик САНУ, Београд, Србија*; Лакић Игор, *Универзитет Црне Горе, Црна Гора*; Лалић-Крстин Гордана, *Универзитет у Новом Сагу, Србија*; Лендак Кабок Каролина, *Универзитет у Новом Сагу, Србија*; Леовац Данко, *Универзитет у Београду, Србија*; Лојаница Марија, *Универзитет у Крагујевцу, Србија*; Лончар Раичевић Александра, *Универзитет у Нишу, Србија*; Лопичић Весна, *Универзитет у Нишу, Србија*; Лубурић-Цвијановић Аријана, *Универзитет у Новом Сагу, Србија*; Lujčić Rea, *Sveučilište u Zadru, Hrvatska*; Ljevo-Ovčina Amela, *Univerzitet u Sarajevu, BiH*; Ljubčić Maslina, *Sveučilište u Zagrebu, Hrvatska*; Максимовић Горан, *Универзитет у Нишу, Србија*; Malita Ramona, *Universitatea de Vest din Timișoara, Romania*; Маринковић Мирјана, *Универзитет у Београду, Србија*; Ма-

рић Биљана, *Универзитет у Београду, Србија*; Марићевић Балаћ Јелена, *Универзитет у Новом Сагу*; Маричић Гордан, *Универзитет у Београду, Србија*; Маричић Месаровић Сања, *Универзитет у Новом Сагу, Србија*; Марјановић Саша, *Универзитет у Београду, Србија*; Марковић Желько, *Универзитет у Новом Сагу, Србија*; Марковић Ирена, *Свеучилиште и Задру, Хрватска*; Марковић Јордана, *Универзитет у Нишу, Србија*; Марковић Маја, *Универзитет у Новом Сагу, Србија*; Мелић Катарина, *Универзитет у Крагујевцу, Србија*; Микетић Суботић Сања, *Универзитет у Приштини, Косовска Митровица, Србија*; Мијушковић Марија, *Универзитет Црне Горе, Црна Гора*; Милановић Желько, *Универзитет у Новом Сагу, Србија*; Милић Мира, *Универзитет у Новом Сагу, Србија*; Милић Милосављевић Снежана, *Универзитет у Нишу, Србија*; Милорадовић Софија, *Институти за српски језик САНУ, Београд, Србија*; Миљковић Ивана, *Универзитет у Нишу, Србија*; Мишић Илић Биљана, *Универзитет у Нишу, Србија*; Младеновић Радивоје, *Универзитет у Крагујевцу, Србија*; Molnar Draženka, *Свеучилиште „J. J. Strossmayer”, Osijek, Hrvatska*; Мутавчић Предраг, *Универзитет у Београду, Србија*; Недељковић Даница, *Универзитет у Крагујевцу, Србија*; Нешић Павковић Милена, *Универзитет у Крагујевцу, Србија*; Никчевић Багрићевић Александра, *Универзитет Црне Горе, Црна Гора*; Новаков Предраг, *Универзитет у Новом Сагу, Србија*; Озер Кагалин, *Универзитет у Новом Сагу, Србија*; Павловић Слободан, *Универзитет у Новом Сагу, Србија*; Панић Кавгић Олга, *Универзитет у Новом Сагу, Србија*; Папаз Младен, *Филозофски факултет, Пале, БиХ*; Пауновић Зоран, *Универзитет у Новом Сагу, Србија*; Пејовић Анђелка, *Универзитет у Београду, Србија*; Перовић Славица, *Универзитет Црне Горе, Црна Гора / Универзитет Унион, Србија*; Petete Timothy, *University of Central Oklahoma, USA*; Пешикан Љуштановић Љиљана, *Универзитет у Новом Сагу, Србија*; Пижурица Маго, *Универзитет у Новом Сагу, Србија*; Половина Наташа, *Универзитет у Новом Сагу, Србија*; Поповић Наташа, *Универзитет у Новом Сагу, Србија*; Продановић Станкић Диана, *Универзитет у Новом Сагу, Србија*; Прћић Твртко, *Универзитет у Новом Сагу, Србија*; Радан Н. Михај, *Зайагни универзитет у Темишвару, Румунија*; Радельковић Иван, *Универзитет у Сарајеву, БиХ*; Радић Бојанић Биљана, *Универзитет у Новом Сагу, Србија*; Радовановић Драгана, *Институти за српски језик САНУ / Универзитет у Приштини, Косовска Митровица, Србија*; Радуловић Ифигенија, *Универзитет у Новом Сагу, Србија*; Радуловић Милица, *Универзитет у Нишу, Србија*; Радусин Бардић Наташа, *Универзитет у Новом Сагу, Србија*; Рајић Сузана, *Универзитет у Београду, Србија*; Rajević Selma, *Univerzitet „Džemal Bijedić”, Mostar, BiH*; Рељић Митра, *Универзитет у Приштини, Косовска Митровица, Србија*; Ристивојевић-Рајковић Наташа, *Универзитет у Београду, Србија*; Ристић Гордана, *Универзитет у Новом Сагу, Србија*; Ристић Стана, *Институти за српски језик САНУ, Београд, Србија*; Runtić Sanja, *Univerzitet u Osijeku, Hrvatska*; Савић Свенка, *Универзитет у Новом Сагу, Србија*; Самарџија-Грек Татјана, *Универзитет у Београду, Србија*; Сикимић Биљана, *Балканолошки институти САНУ, Београд, Србија*; Силашки Надежда, *Универзитет у Београду, Србија*; Симић Зоран, *Институти за српски језик САНУ, Београд, Србија*; Симовић Весна, *Универзитет у Нишу, Србија*; Sokoliја Alma, *Univerzitet u Sarajevu, BiH*; Spahić-Šagolj Edina, *Univerzitet u Sarajevu, BiH*; Средојевић Дејан, *Универзитет у Новом Сагу, Србија*; Стаменковић Душан, *Универзитет у Нишу, Србија*; Станишић Вања, *Универзитет у Београду, Србија*; Станковић Станислав, *Универзитет у Приштини, Косовска Митровица, Србија*; Станојевић Веран, *Универзитет у Београду, Србија*; Степанов Страхиња, *Универзитет у Новом Сагу, Србија*; Стефановић Марија, *Универзитет у Новом Сагу, Србија*; Стикић Биљана, *самостални истраживач, Србија*; Стојановић Пантовић Бојана, *Универзитет у Новом Сагу, Србија*; Стојичић Виолета, *Универзитет у Нишу, Србија*; Стојичић Војкан, *Универзитет у Београду, Србија*; Стојковски Борис, *Универзитет у Новом Сагу, Србија*; Танасић Срето, *Институти за српски језик САНУ, Београд, Србија*; Tekešinović Lejla, *Univerzitet u Sarajevu, BiH*; Тешић Гојко, *Универзитет у Новом Сагу, Србија*; Томин Светлана, *Универзитет у Новом Сагу, Србија*; Топалов Јагода, *Универзитет у Новом Сагу, Србија*; Трајковић Татјана, *Универзитет у Нишу, Србија*; Тривић Анета, *Универзитет у Крагујевцу, Србија*; Uscatu Miliana, *Universitatea din Vest, Timișoara, Romania*; Fetić Mustafa, *Internacionalni univerzitet u Novom Pazaru, Srbija*; Филиповић Јелена, *Универзитет у Београду, Србија*; Филиповић Ковачевић Соња, *Универзитет у Новом Сагу, Србија*; Хаџи Пожгај Весна, *Универзитет у Љубљани, Словенија*; Халупка Решетар Сабина, *Универзитет у Новом Сагу, Србија*; Цакелић Весна, *Универзитет у Београду, Србија*; Ćengić Nermina, *Univerzitet u Sarajevu, BiH*; Чолак Бојан, *Институти за књижевност и уметност, Београд, Србија*; Шуваковић Александра, *Универзитет у Београду, Србија*; Шуловић Ксенија, *Универзитет у Новом Сагу, Србија*.

САДРЖАЈ

Предговор	7
I ЈЕЗИК, КУЛТУРА, ТРАДИЦИЈА	9
JERZY BARTMIŃSKI , <i>Cultural Linguistics (Ethnolinguistics) and Linguoculturology as Two Research Perspectives. A Voice in the Discussion on the Relationship Between “Language” and “Culture”</i>	11
ЈЕЛЕНА Р. БАЈОВИЋ, Концепт „своје : туђе / Црногорци : Турци” у Његошевом <i>Шћепану Малом</i> из транслатолошке перспективе	17
ALEKSANDRA BLATEŠIĆ – SANJA MARIČIĆ MESAROVIĆ, Simbolika ‘anđela’ u leksici i frazeologiji italijanskog, španskog i srpskog jezika.....	29
МЕРИМА КРИЈЕЗИ – ПРЕДРАГ МУТАВЦИЋ, Албанске и грчке номиналне конструкције с белом бојом.....	39
SANJA KRIMER-GAVOROVIĆ, Pilot istraživanje o srpskim osnovnim nazivima za boje prema testu izdvajanja i u odabranom frekvencijskom rečniku.....	53
MARTHA LAMPROPOULOU – ANTONINA KOSTIĆ, Stylistics in Comics: a Case study of Interjections in Two <i>Asterix and Obelix</i> Comics in Greek and Serbian	65
РАДМИЛО Н. МАРОЈЕВИЋ, Српски и оријентални етнокултурни концепти (Из компаративне и дијахроне перспективе).....	77
ЈОВАНА МАРЉЕТА, <i>Žene i muškarci</i> u srpskoj i francuskoj frazeologiji	97
МИРЈАНА МАТОВИЋ – САЊА МАРИЧИЋ МЕСАРОВИЋ, <i>Bella ciao</i> у серији <i>La casa de papel</i> : симбол отпора у савременом шпанском медијском контексту.....	107
ТАЊА МИЛОСАВЉЕВИЋ, Лингвокултуролошки и лексикографски опис концепта <i>ipex</i> у српском призренском говору	117
МАША З. ПЕТРОВИЋ ГУЛАНИЧИЋ, Модификовање паремија посредством механизма замене елемената у новинском дискурсу шпанског и српског језика	127
ДРАГАНА РАДОВАНОВИЋ – АНА МАКИШОВА, Словачко-српске везе на примеру свадбене терминологије	137
МИХАЈЛО ФЕЈСА – ЗИНАИДА БУДИНСКИ, Лексичко-семантичко поље боје у русинском, српском и енглеском језику – основни називи за боје	147
ЂУРЂИНА ШИЈАКОВИЋ МАИДАНИК, Тканина у покрету: кодиране поруке Медеје и Филомеле	155
II ДИЈАЛЕКТОЛОГИЈА.....	165
МАРИНА ЈУРИШИЋ, Нешто о предлогу <i>близу</i> у српским народним говорима.....	167
БРАНКИЦА МАРКОВИЋ, Повртарска лексика села Крушедола у Срему	179
МИРЈАНА ПЕТРОВИЋ-САВИЋ, О хидронимима у Јадру.....	195
БИЈАНА М. САВИЋ, Из лексике одијевања у Великом Блашку (код Бањалуке).....	205
САНДРА САВИЋ, Из ономастике Заплања – микротопонимија заплањског села Тасковићи	217

АНА САВИЋ-ГРУЛИЋ – ЈОВАНА БОЛОВИЋ, Из пастирске лексике југоисточне Србије	227
ЗОРАН СИМИЋ, Падежни формализатори просторне супралокализације у херцеговачко-крајишким говорима	237

III КОГНИТИВНА ЛИНГВИСТИКА .....

JELENA BILJETINA, Jestli ili ne jesti – pitanje je sad: pojmovne metafore sa glagolima jedenja u engleskom i srpskom	251
TATJANA ĐUROVIĆ – NADEŽDA SILAŠKI, The <i>Natural Disaster</i> Metaphor in the Conceptualisation of Crisis in News Media Discourse	263
MIRJANA ZARIFOVIĆ GRKOVIĆ, Konceptualizacija <i>lenjosti</i> u frazeologizmima nemačkog i srpskog jezika.....	273

IV ЈЕЗИК, ГОВОР И ГРАМАТИКА .....

DANIJELA BAVIĆ – DORIJAN HAJDU, Glagoli s partikulom <i>över</i> u savremenom švedskom jeziku	283
ВИШЊА ВИШЊЕВАЦ, Прилог проучавању синтаксе двоструких падежа: двоструки акузатив у староруском и његови преводи на савремени српски језик.....	293
JELENA VLAŠIĆ DUIĆ – IVANA GUSAK BILIĆ, Utjecaj prozodijskih sredstava na razumijevanje sadržaja.....	303
MILANA DODIG – VALENTINA TULOVIĆ, Francuska i srpska glagolska vremena u žurnalističkom diskursu vezanom za pandemiju kovida	313
6 SVETLANA ZDRAVKOVIĆ – SLOBODAN JOVIČIĆ, Percepcija multimodalne verbalne ekspresije: psihološke opservacije.....	325
MARIA-ZOICA BALABAN, Expresii ale spațialității verticale în imaginarul lingvistic românesc	339
NINA ILIĆ – MILORAD MILJKOVIĆ, Glagoli sa postfiksom <i>-ся</i> u ruskom jeziku i njihovi prevodni ekvivalenti u srpskom i engleskom	347
ЈЕЛЕНА ЈАЉОВИЋ, Вредности неких глаголских облика у француском и српском језику економије	363
АНА КРСТИЋ, Конгруенција код немачких говорника српског као наслеђеног језика: координиране и паукалне синтагме	373
ТВРТКО ПРЋИЋ, Osavremenjeni pristup englesko-srpskom leksičkom pozajmljivanju: principi i primene	387
АНКА РАЂЕНОВИЋ – МАЈА БАЊИЋ ЋОСИЋ, Позиционирање перфекта у модерном грчком језику и његови преводни еквиваленти на српском	423
DIANA RISTIVOJEVIĆ, Partikula <i>schon</i> u semantičkoj i sintaksičkoj realizaciji kao partikula stepenovanja, fokusna partikula i rečenični ekvivalent.....	431

САНДРА САВИЋ

ИЗ ОНОМАСТИКЕ ЗАПЛАЊА – МИКРОТОПОНИМИЈА ЗАПЛАЊСКОГ СЕЛА ТАСКОВИЋИ¹

Предмет овог рада јесу микротопоними заплањског села Тасковићи. Корпус чини више од 100 микротопонимских јединица које су прикупљене теренским истраживањем током 2020. и 2021. године. Грађа је сагледана са семантичког аспекта. У оквиру лексичко-семантичке анализе микротопоними су разврстани у семантичке групе: 1. Географски називи условљени физичкогеографским својствима тла, 2. Хидронимија, 3. Човек – живот и рад, 4. Микротопоними антропонимског порекла, 5. Географски називи настали од других топонима.

Кључне речи: Тасковићи, микротопоними, лексичко-семантичка анализа

1. УВОД

Предмет овог рада су микротопоними забележени у заплањском селу Тасковићи.² Корпус чини преко 100 микротопонимских јединица. Наш циљ је да топониме анализирамо са семантичког аспекта како бисмо утврдили основе за даља топономастичка истраживања целе регије Заплања.³ Грађа је подељена на пет семантичких група, а у оквиру њих на уже подгрупе.

Село Тасковићи налази се у југоисточној Србији, тачније у Заплању. Ова област смештена је између Суве планине, Бабичке горе и Селичевеце, а највећим делом припада општини Гацин Хан (Симоновић 1982: 13). Заплање има две природне целине – Горње и Доње Заплање. Села која припадају Горњем Заплању претежно су брдско-планинска, док су доњозаплањска села отворена према Лужној Морави. Овако омеђен простор условио је и занимање становништва. У Горњем Заплању некада је преовладавало сточарство, док је Доње Заплање познатије по ратарству. Атар села Тасковићи припада Доњем Заплању.

Топономастички систем Заплања није досада обрађиван, осим микротопонимије Великог Крчимира (Марковић 1991–1992), те ће овај рад бити оглед за даља и детаљнија истраживања топонимије наведеног краја.⁴

2. ЛЕКСИЧКО-СЕМАНТИЧКА КЛАСИФИКАЦИЈА

Када говоримо о лексичко-семантичкој класификацији микротопонима, потребно је издвојити две велике групе: а) микротопоними који су мотивисани природним својствима тла (као што су рељеф, биљни и животињски свет, положај локалитета у односу на друге локалитете) и б) микротопоними настали утицајем човека при формирању одређених локалитета. Класификација

¹ Овај рад финансирало је Министарство просвете науке и технолошког развоја Републике Србије према Уговору број 451-03-68/2022-14 који је склопљен са Институтом за српски језик САНУ.

² Грађа је прикупљена на терену у августу месецу 2020. године. Допуњена је у октобру 2021.

³ Топономастички систем једне регије остварује културолошку мисију која је заснована на историји. Поред ове функције, битна је и комуникативна јер топоними служе, пре свега, као оријентација у простору (Богдановић, 2005: 40, 41).

⁴ Дијалекатске одлике овог краја детаљно су описане у монографији Ј. Марковић *Говор Заплања* (Марковић 2000).

микротопонимског материјала села Тасковићи разврстана је по моделу који је применила Р. Жугић (2014) на следеће групе:

1. Географски називи условљени физичкогеографским својствима тла;
2. Хидроминија;
3. Човек – живот и рад;
4. Микротопоними антропонимског порекла;
5. Географски називи настали од других топонима (Жугић 2014: 46, 47).

1. Географски називи условљени физичкогеографским својствима тла

Ова група микротопонима веома је бројна јер је на мотивисаност назива локалитета утицала конфигурација земљишта, али и присуство биљног и животињског света или просторни однос према другим локалитетима (Жугић 2014: 47). Зато ће микротопонимски називи у оквиру ове групе бити подељени на уже подгрупе.

1.1. Географски називи мотивисани природним обликом, положајем и обликом тла.

1.1.1. *Nomina topographica*

У ову семантичку скупину уврстили смо географске термине који су топонимизацијом прешли у називе. Значење ових топонимизованих апелатива разликује се од значења апелатива, иако су хомоними.⁵ Према речима П. Шимуновића ови називи упућују на географски објекат, а због семантике која се затире богате топонимастички садржај (1972: 242). Такви топоними веома су стари.

Јазбина (брдо).⁶ Назив је мотивисан изгледом тла јер је јазбина ‘рупа у којој пребивају животиње’ (Богдановић 2008: 457).

Кўка (поље, њиве, ливаде) – Претпостављамо да је именовање ових локалитета у вези са значењем апелатива *кука* ‘кривина, савијутај реке или пута’ (Богдановић 2008: 462).

Лице (шума и пашњак). На простору југоисточне Србије лексемом *лице* лексикализује се значење ‘страна узвишења окренута сунцу’, ‘земљиште окренуто сунцу’ (Богдановић 2008: 463; Тирић 2018: 434).⁷

Осоје (локалитет под шумом). Апелатив *осоје* означава ‘земљиште које не греје или мало греје сунце’ (Богдановић 2008: 469).⁸

Под (поље, њиве, брдо). За апелатив *под* налазимо да представља невелику положиту раван на таласастој површи или још чешће малу површ у страни (Тијанић-Вујовић 2018: 153), односно ‘заравњено тло’ (Михајловић 1970: 169).

Преслап (шума, пашњак) – апелатив *преслап* односи се на ‘пролаз између два брда (узвишења); земљиште између два брда (узвишења); благо улегнуће између два брда (узвишења)’ (Богдановић 2008: 473).

Рид (брдо, место где је раније била црква, пашњак) – називи ових обејаката мотивисани су апелативом *хрид* > *рид* који има значење ‘узвишење окомитих страна’, ‘издужено брдо и узвишење уопште’ (Богдановић 2008: 477).

1.1.2. *Nomina metaphorica*

Географски називи мотивисани природним обликом, положајем и изгледом тла именовани су топономастичким метафорама. Код оваквих метафора апелатив не прелази у властито име

⁵ „Leksičko značenje nevažno je u funkciji toponima. Zbog toga se ono brzo gubi i u mnogih toponima više nije prepoznatljivo. Pri nastanku imena leksičko je značenje uvek prisutno, ali što se više ističe toponomastička funkcija, to se brže gasi apelativno i bogati onomastičko značenje: obilježja jedinačnoga objekta kojemu je nadjeveno ime“ (Šimunović 1986: 209).

⁶ У недостатку бољег техничког решења, за експираторни акценат, који је обележје говора Запаља, користимо знак за дугоузлазни акценат.

⁷ У говору Црне Траве лексемом *лице* не конкретизује се податак да се ради о земљишту, већ да је у питању ‘предња страна’ (Стојановић 2010: 425). Забележени микротопоним *Лице* може се посматрати и као *nomina metaphorica*. Потврду да је у питању метафора по облику и изгледу, која означава присојну и сунчану страну, налазимо у топонимији Пивске планине (Цицил-Реметић 2010: 97).

⁸ У топонимији скоро да се и не помињу стране света, већ се употребљавају друге лексеме. Тако се за север користи *Осој* и *Мривина*, а *Лице* за југ (Динић 2004: 57).

непосредно, већ се прелазак врши на основу положаја, изгледа или ког другог својства тла. На тај начин метафоре, пошто су постале називи, неутралишу основно лексичко значење и истичу топономастички садржај (Šimunović 1972: 242).

Злиј дѳл (шума, долина, поток). Ова метафора односи се на квалитет самог терена, тачније плодност земље. Овакво називање локалитета мотивисано је недостатком обрадивог земљишта (Лома 2013: 89).⁹

1.2. Називи мотивисани површинским својствима тла

Именовање ових локалитета мотивисано је визуелним утисцима о површинским својствима тла или објеката на њему (Жугић 2014: 55). Класификација је извршена на основу димензионисаности, конфигурације тла и одсуства растиња.

1.2.1. Димензионисаност: **Велика Војјница** (поље, њиве);¹⁰ **Велики Миљаговац** (шума); **Длагоњица** (локалитети под њивама и баштама);¹¹ **Мала Војјница** (некада је било пољопривредно земљиште, сада је запуштено и урасло); **Мали Миљаговац** (шума); **Широка арница** (њива, воћњак).

1.2.2. Конфигурација тла: **Права падина** (шума); **Прэка падина** (локалитет под шумом);¹²

1.2.3. Одсуство растиња: **Гбли рид** (шума).

1.3. Називи мотивисани саставом и особиним тла

Назив **Гљарски рид** (локалитет под шумом) мотивисан је дрвеним угљем као саставом тла који се на овом подручју зове и *ћумур*. Како истиче информатор Мирослав Димитријевић, некада су на овом месту постојале ћумуране, па отуда и мотив за именовање локалитета.¹³

Бојом земљишта као карактеристичном особиним која маркира одређене локалитете, мотивисано је неколико назива: **Црни камен** (локалитети под шумом и врх на Сувој планини); **Црнска долина** (долина); **Црње** (локалитет под шумом).¹⁴

Називи настали према квалитету земљишта које се одликује недостатком мотивације, тачније одсуством неке особине пожељне за добар квалитет земље (Жугић 2014: 59) забележени су и у микротопонимији села Тасковићи.

Палићевица (шума). З. Павловић истиче могућност да је у основи назива *Пржак* глагол *пржити*, *сјржити* – уништити растиње ради припреме терена за обрађивање, чиме би се употпунио семантички круг (угар, угарница, гарница, паљци) (Павловић 1976: 216). Зато сматрамо да је и у основи овог назива глагол *палити*, којим се постиже слично семантичко значење.¹⁵

Росуља (поље, њиве) – Назив је условљен квалитативним својствима тла, у овом случају негативном конотацијом с обзиром на то да је *росуља* ‘врста земље која слабо рађа, сува и ретка земља’ (Богдановић 2008: 477).

Сланиште (поље, њиве) – Локалитете који су именовани овим називом одликује слана земља.¹⁶

⁹ Сличне метафоре по квалитету земљишта налазимо и на подручју Пивске планине: *Злѳдѳ*, *Злѳкѳс*, *Злѳстѳуѳи* (Цицил-Реметић 2010: 99), као и на територији Жупе пивске: *Зласѳѳуѳи*, *Злѳждрѳло*, *Злѳруѳе* (Тијанић-Вујовић 2018: 195). М. Тијанић-Вујовић истиче да ови микротопоними одражавају тешко проходне терене, али да назив у пивском говору није прешао у географски термин (2018: 195).

¹⁰ У основном делу синтагме претпостављамо да се налази антропоним.

¹¹ Иза *с*, *д* и *к* у зони I заплањског говора јавља се рефлекс *ла* који је дошао од *ль* (Марковић 2000: 37). У говору Црне Траве придевска лексема *глајѳ*, *-а*, *-о* има значење ‘дуг, дугачак’ (Стојановић 2010: 171).

¹² У говору Лужнице лексема *прѳк*, *-а*, *-о* односи се на значење ‘који иде равно, правце, без завијутака’ (Тирић 2018: 784).

¹³ Уколико претпоставимо да је у микротопониму **Гљарски рид** дошло до извесних фонетских измена, можда бисмо га могли повезати и са именицом *таља*. У говору јабланичког краја лексемом *таља* именује се ‘овца црне, мрке боје длаке и име таквој овци’ (Жугић 2005: 50), док је у црнотравском говору овом именицом означен ‘во мрке или црне боје длаке’ (Стојановић 2010: 125). На простору Лужнице забележена је иста лексема са значењем ‘пас црне боје и име таквом псу’ (Тирић 2018: 110).

¹⁴ Овај назив можемо посматрати као супстантивизовани придев у топонимији (Радић 2004: 164).

¹⁵ Топониме попут *Палеж*, *Палевина*, са значењем место где је шума горела, М. Тијанић-Вујовић сврстава у културне топониме јер се некад земља крчила паљењем (2018: 221).

¹⁶ Њиве са овим називом налазимо и у доњем сливу Јабланице (Жугић 2014: 59).

1.4. Називи мотивисани фитонимима

Обележје одређене области често су представљале биљке коју су на том подручју расле, па су географски локалитети по њима добијали називе.

Бучје (шуме). У основи овог назива је дијалекатски облик лексеме *буква* који гласи *бука*.

Врбе (поље, њиве).

Дубрава (поље, њиве, пашњак). У основи овог топонима јесте општи назив за храст – *губ*, који се, као такав, скоро изгубио. Ипак, постоје деривати често присутни у микротопонимији, попут *Дубрава* (Богдановић 2008б: 17).

Јасењак (шума). Мотив за именовање овог локалитета јесте дрво *јасен*.

Кунје (шума). Назив је мотивисан фитонимом *кун*.

Лешје (поље, њиве). Апелативима *лешје*, *лешњак* и *лескар* именује се ‘лесков шумарак’ (Богдановић 2008: 462).

Забел (поље, њиве, пашњак). А. Лома истиче да је од прасловенског ‘дрво обележено гуљењем коре’ дошло до развоја значења именице у старосрпском у ‘део шуме обележен забелјивањем појединих дрвета; забран, шума која се не сече’ (2013: 86).

Трнова арница (локалитет под шумом). Мотив за именовање јесте фитоним *џирн*.

1.5. Називи мотивисани зоонимима

Козја падина (локалитет под шумом).¹⁷

1.6. Називи мотивисани односом према другим микротопонимима и топонимима

Микротопонимске јединице у овој подгрупи веома су бројне, а то је условљено разноликошћу рељефа и непрестаним уситњавањем поседа (Жугић 2014: 66). Ови називи мотивисани су односом једног локалитета према другим локалитетима у непосредној близини.

1.6.1. Релациони микротопоними просторног односа

Топономастички фонд једне регије може бити употпуњен и двочланим синтагмама код којих је изванредан број топонима предлошко-падежна конструкција (Петровић-Савић 2019: 699). Предлози који се том приликом јављају „као основно значење имају значење места и уносе га у семантику именица, односно у нашем случају топонима“ (Петровић-Савић 2019: 700): У нашој грађи такав је назив **Под лешје** (ливаде).

Другу скупину релационих микротопонима просторног односа чине називи од опозитних придева и апелатива и настали су на основу визуелног утиска номинатора. Можемо их поделити у два типа односа.

Код првог типа односа не функционише самостално основни назив, а диференцијација је извршена помоћу опозитних придева (Жугић 2014: 76): **Горња мртвина** (шума) / **Средња мртвина** (шума) / **Доња мртвина** (шума); **Горњи преод** (шума, пашњак) / **Доњи преод** (шума, пашњак).

У другом типу односа са основним називом функционише и један од детерминисаних назива: **Доња Дубрава** (локалитет под виноградима и воћњацима) / **Дубрава**.

1.6.2. Релациони микротопоними темпоралне семантике

Селиште (поље, њиве, шума), **Старо село** (поље, њиве, ливаде, брдо, воћњак). Ови називи указују на то да су се села често измештала у прошлости јер и једночлани и двочлани назив, између осталог, именују и локалитете на којима је некада било оно што је у основи назива.

2. Хидронимија

Вода је битан чинилац човековог окружења. Као део природе, она постаје и део човекове културе од оног тренутка када је регистрована и именована. Мотивација назива хидронима може бити анорганске и органске природе.

¹⁷ Овакви двочлани топоними настали су спајањем апелатива (најчешће географских) и придева изведених од назива животиња као одредбеног дела синтагме. Без зоонимског дела синтагме не би имали значење топонима, сматра В. Вукадиновић (1996: 15).

Осим што именују воде, хидроними именују и земљишне површине које се налазе уз воде ток, односно, назив се метонимијски преноси и на објекте поред самог тока.¹⁸

2.1. Хидрографски термини у хидронимији

Извóр (локалитет под шумом, али и место одакле су мештани села узели воду за снабдевање, некада се на том месту налазио и кладенац);¹⁹

Лóква (њиве и баште поред реке). Хидро-апелатив *локва* ‘блато, језеро, мала дубока јамица пуна воде’ на испитиваном подручју среће се и као топоним (Недељков 1994: 366).

Рéка (махала која се налази поред реке); Река, осим што означава јачу текућницу, може означавати и тле поред водотока, као што су ливаде, њиве или баште дуж корита (Богдановић 2005: 67). Ова тврдња, примењена на нашу грађу, односи се на назив махале смештене поред речног корита.

Савáк (поток). Лексема *сáвaк* лексикализује значење ‘одводни канал, жлеб, јаз’ (РСМ V: 599).

2.2. Називи који изражавају различита својства хидронима

Називи из ове подгрупе мотивисани су различитим физичкогеографским својствима хидрографских локалитета. На основу визуелног утиска, номинација је извршена у оквиру облика и изгледа, у оквиру просторног односа према другим хидронимима и топонимима, као и у оквиру боја.

2.2.1. Хидронимски називи мотивисани обликом и изгледом

Крíва доли́на (поток, долина). Иако се *доли́на* употребљава у значењу ‘дугуљасто спуштено тле између два узвишења’ (Ћирић 2018: 165), у дијалекатској лексици овог подручја, осим као топографски термин, поменута лексема има и значење хидронимског апелатива (Жугић 2014: 82).

2.2.2. Хидронимски називи просторног односа мотивисани положајем, односом према другим хидронимима и топонимима

Гóрња рéка (њиве поред реке) / **До́ња рéка** (поље, њиве поред реке);

Кутíнска доли́на (поток, долина) – Назив је мотивисан просторним односом оријентације према ојкониму (наиме, некадашњи назив села Тасковићи био је Драшкова Кутина).²⁰

2.2.3. Хидронимски називи мотивисани бојом

Бéла вода (шума, чесма, кладенац);²¹ Апелатив *вода* ‘течност која чини реке, језера, мора’, веома чест у микротопонимији, најчешће је други члан двочланог микротопонима (Недељков 1994: 362).

Црвéна бáра (шума). Иако на овом подручју нема више бара, већ је у питању локалитет под шумом, на овај начин потврђује се процес секундарног именовања локалитета према хидронимском називу (Жугић 2014: 88).²² Код оваквих номинација присутна је метонимија која се у ономастици може дефинисати као ‘појава преношења имена са једног објекта на други у ситуацији када су ти објекти територијално блиски један другоме’ (Павловић 1998: 105).

2.3. Називи за хидронимске објекте настале човековим радом

Само један назив из забележеног корпуса мотивисан је човековим радом: **Кору́бе** (шума, вододржно земљиште, два кладенца). *Кору́ба* је ‘ижлебљено дебло којим се одводи вода од кла-

¹⁸ Преношење хидронима на топониме веома је стара и честа појава, а налази се у како у словенским језицима тако и у несловенским, сматра А. Пецо (1976: 85). Он наводи четири подврсте и то: а) преношење хидронима на географску област која је већа и пространија од долине уз реку, б) преношење хидронима на топоним који обухвата целу област која се налази уз реку, в) хидроним се преноси на област која захвата само један део слива реке и г) хидроним се преноси на име само једног места које се налази на обалама реке (Пецо 1976: 81–85).

¹⁹ И на подручју доњег слива Јабланице забележен је микротопоним *Извор* који се односи на локалитет под шумом и пашњацима, док на једном месту извире вода (Жугић 2014: 82).

²⁰ Хидронимским називима насталим од ојконима са суфиксом *-ски* у првом делу синтагме није исказан посесивни однос, већ оријентациони однос (Жугић 2014: 86).

²¹ Придев *бео* задржао је на нашим географским просторима своје примарно, општесловенско значење светлог, (а не белог у хроматском смислу речи) и такав је коришћен као квалификатив воде. У тој улози он је прозирну, чисту воду супротстављао мутној и прљавој (Ивић 1999: 14).

²² Микротопоним *Црвéна бáра* забележен је и на подручју доњег слива Јабланице и односи се на њиве, винограде и шуме (Жугић 2014: 88).

денца до корита за напајање стоке' (Стојановић 2010: 386; Ћирић 2018: 396). Такво значење познато је и информаторима.

3. Човек – живот и рад

Бројност топонимских јединица ове семантичке групе говори о томе да су друштвени живот човека, миграције у потрази за бољом и плоднијом земљом, потреба за прецизним утврђивањем граница земљишта умногоме утицали на процесе именовања локалитета за које је егзистенцијално био везан.

3.1. Микротопоними мотивисани друштвеним животом

3.1.1. Градац (брдо, остаци римског града).

Градиште (локалитет под шумом). Овај локалитет означава место на којем је некада био турски град, на чије остатке упућују информатори.²³

Малá (поље, њиве). Назив је настао од дијалекатског лика *малá* 'више збијених кућа у раштрканом планинском селу, заселак, засеље, махала' (Стојановић 2010: 439).

Издвојићемо и микротопоним **Кóчалиште** (локалитет под шумом). Претпостављамо да је у основи овог назива глагол *кочити* о чему сведочи напомена информатора Мирослава Димитријевића да су се на том месту некада кочиле запреге. Блиско овом тумачењу јесу и тумачења која налазимо у литератури где се за микротопониме *Пагалишти* и *Паголишти* истиче да је то место на коме се догађала радња исказана основним глаголским морфемом (Жугић 2014: 93, 155) и доводи се у везу са глаголом *пагаити* (на конак, преноћиште) (Михајловић 1970: 168).

3.1.2. Микротопоними **Заједница** (пољопривредно земљиште) и **Задружни воћњак**, иако малобројни, могу сведочити о „старом облику устројства породице, родовској породичној задрузи, неминовности њеног распадања током времена у новим друштвеним околностима, снажној унутрашњој потреби њених припадника да и даље остану у некој врсти заједништва“ (Жугић 2014: 96). Ипак, претпостављамо да је **Задружни воћњак** онај који је припадао Задрузи, али не породичној, већ неком виду институције која је као таква функционисала у једно доба. Тако (Задруга) звале су се и сеоске продавнице, па се назив може довести с тим у везу.

3.1.3 **Међни дóл** (долина). Назив овог локалитета мотивисан је апелативом *међа*. Условљен је човековом потребом за прецизним одређивањем границе свог имања да би се правно легитимисао као власник, али и да би избегао евентуалне спорове у вези са границама других парцела (Жугић 2014: 97).

3.2. Микротопоними мотивисани пољопривредним културама

3.2.1. Микротопоними настали од пољопривредних термина

Градина (баште). Локалитет је мотивисан истоименом лексемом која се употребљава у значењу 'башта, повртњак ван авлије' (Стојановић 2010: 144; Ћирић 2018: 129). **Градиниште** (локалитет под шумом). Претпостављамо да је у основи овог назива апелатив *градина*, а да суфикс *-иште* упућује на место на којем је било оног што је у основи назива.

Ливáда (локалитет под шумом). Микротопоним је настао топонимизацијом апелатива *ливада*. Значење локалитета не поклапа се са значењем самог апелатива што потврђује „законитост у настанку микротопонима која говори о чувању оног значења које је одређени апелатив имао у времену преласка у топоним“ (Жугић 2014: 98).

3.2.2. Микротопоними мотивисани стварањем нових обрадивих површина

Орина (махала). Овај назив доводи се у везу са глаголом *орати*.

Трс (њиве). Микротопоним је мотивисан глаголом *трсити* који се употребљава у значењу 'сећи, скидати са земљишне површине траву, коров, шибље и сл., крчити, прокривати' (Жугић 2014: 100).

²³ Информатори Мирослав Димитријевић и Бобан Стаменковић наводе да се на том месту и данас могу видети зидине турских зграда.

3.3. Микропоними мотивисани ратарством и сточарством

Шиљега́рник (локалитет под шумом). Назив се може довести у везу са основном речју – *шиљеже*,²⁴ будући да је *шиљега́рник* место где борави *шиљежаг*.²⁵

3.4. Микропоними који означавају путеве

Прого́н (њиве). У говору Црне Траве забележено је значење лексеме *прого́н* ‘ограђени пут до стаје или трле намењен стоци’ (Стојановић 2010: 763). На подручју говора Лужнице ова лексема употребљава се са сличним значењем ‘узак пролаз погодан за бројање оваца на испасишту’ (Ђирић 2018: 832).²⁶

Саста́вци (локалитет под шумом). Апелатив *саста́вци* употребљава се у значењу ‘место где се састају потоци, путеви или долине’ (Богдановић 2008: 478).

Пеша́чки ри́д (локалитет под шумом). Назив овог локалитета везује се за непостојање пута, тј. туда се ишло једино пешке.

3.5. Микропоними мотивисани духовним животом

За́пис у Ми́линци, За́пис у О́рину, За́пис у Пóд. Називи су мотивисани местом где се култно дрво (дрво у које је записан, урезан крст) налази.

Пантелé (брдо и виноград).²⁷ А. Лома истиче да у хришћанске топониме начелно можемо убрајати „сва географска назвања са календарским именом у основи, без обзира да ли је дати објекат назван непосредно по светитељу, или по човеку његова имена“ (1990: 7).

Црквиште (поље, њиве, место где је раније била црква).

4. Микропоними антропонимског порекла

У оквиру ове семантичке групе микропоними су разврстани према типу антропонима: мушко лично име и хипокористик, лични или породични надимак, презиме. Један топоним мотивисан је етником у свом диференцијалном делу назива.

У именовану привредних, као и пољопривредних објеката, антропоними често упућују на посесивни однос човека и простора (Богдановић 2005: 92), тачније на власничку релацију (Обрадовић 2017: 78).

4.1. Микропоними мотивисани мушким личним именом и хипокористиком

Ви́дојина поја́та; Влај́кова чу́ка (брдо); **Ђорђи́јина поја́та; Жи́вина водени́ца; Јелéнкова поја́та; Костади́нова коли́ба; Мија́јловско** (баште, њиве); **На́кина поја́та** (појате и остаци некадашњих колиба);²⁸ **Пе́рина поја́та; Тимчи́на поја́та;**²⁹ **Сто́летов мо́с; Цвѐткова поја́та.**

Иако хидроним, овде ћемо сврстати и назив **Драгу́ша** (поток и долина потока). Овај топоним мотивисан је мушким именом Драгуш које је записано у споменицима 13. и 14. века (Павловић 1994: 55).³⁰

²⁴ *Шиљеже* је ‘прошлогодишње јагње’ (Стојановић 2010: 1044), тј. ‘јагње старо годину дана’ (Ђирић 2018: 1150).

²⁵ Овакво тумачење било би аналогно речи *змијарник*.

²⁶ Према речима информатора Мирослава Димитријевића и Бобана Стаменковића овим пролазом некада се гонила стога на испашу, а сада су на том месту њиве.

²⁷ Можда би назив овог објекта могао бити разматран и у овину микропонима антропонимског порекла јер му је у основи лично име грчког порекла.

²⁸ *Нака* је хипокористик од имена *Најган* и *Настџас* (Грковић 1977: 143)

²⁹ Хипокористик је изведен од *Тим(а) + -че* (Грковић 1977: 195)

³⁰ Говорећи о топонимима изведеним од личних имена са суфиксима *-ош* и *-уш*, З. Павловић спомиње и топониме који су суфиксални деривати спомињаних личних имена, а међу њима и назив *Драгуша* (Павловић 1980: 232).

4.2. Микротопоними мотивисани личним или породичним надимком

Бучка́рска поја́та (појате и остаци колиба), **Бучка́рски бунáр**; **Или́нска поја́та**; **Или́нски бунáр**; **Ми́линци** (махала);³¹ **Пишља́ци** (махала);³² **Пишља́чка поја́та**; **Тала́вчина поја́та** (појате и остаци колибе); **Ту́тина поја́та**; **Цици́јска поја́та**; **Цела́чка водени́ца**,³³ **Цела́чка поја́та**.

4.3. Микротопоними мотивисани презименом

Можемо уочити да су поједини привредни објекти, за које се конкретније везује однос човека и простора, именовани личним именом или надимком. Делови села, махале, именовани су посредством породичних надимака. Суделовање презимена у именовању локалитета веома је ретко (Богдановић 2005: 99). Напоменућемо да је и сам ојконим Тасковићи настао од презимена Тасковић.³⁴

Це́кићева поја́та (појате и некадашње колибе).

4.4. Микротопоними мотивисани етником

Називи који су мотивисани на овај начин сведоче о томе да су ти народи, или њихови припадници, боравили на испитиваном подручју. Иако су Турци овим крајевима владали скоро пет векова, мали број топонима, који садрже етнимом у свом детерминативном делу, донекле зачуђује. Сматрамо да су топоними настали много раније, још од времена досељења Словена на Балканско полуострво (Динић 2004: 70), а пре доласка Турака, те да се називи тако устоличени нису мењали.

Ту́рско ло́јзе (поље, њиве).

5. Географски називи настали од других топонима

Називи које смо посматрали у оквиру ове семантичке групе по свом постанку су секундарни. Настали су од старијих топонима (ојконима) или од других микротопонима (Жугић 2014: 140). Најчешћа скупина назива мотивисаних другим топонимима јесу дромоними и хидроними, а тежиште њихове мотивације базира се на близини или на припадању (Обрадовић 2017: 79).

5.1. Називи од старијих топонима (ојконима): **Грки́њски пу́т**. Назив је мотивисан ојконимом *Гркиња*.³⁵

5.2. Називи од других топонима

Кутинско (поље, њиве). Овај елиптични назив, где претпостављамо да је испуштен апелатив *поље*, по структури је бинарна синтагма од придева и именице; **Мо́ст за Ми́линци** (мост који води до махале Милинци); **Пу́т за Дубра́ву** (пут који води ка локалитету Дубрава); **Пу́т за Ми́линци** (пут који води до махале Милинци); **Пу́т за Ори́ну** (пут који води до махале Орина); **Пу́т за Шиљега́рник** (пут који води ка локалитету Шиљегарник).

3. ЗАКЉУЧАК

У раду су са семантичког аспекта анализирани микротопонимске јединице забележене у селу Тасковићи. Грађа је обухватила преко 100 назива који су сврстани у пет семантичких група, а у оквиру тих група на уже подгрупе. Као најбројнија семантичка скупина издвојила се група 1. Географски називи условљени физичкогеографским својствима тла. У оквиру ове групе по броју-

³¹ У основи овог назива јесте хипокористик имена која почињу придевом *мл-*. Функционални преображај родовских имена, без формалних топонимијских обележја, карактерише, осим ојкониме, и називе делова села, сматра Ј. Радић. Обично су у множинској форми (Радић 2004: 160).

³² Уколико породично име означава простор где су лоцирани они који ту живе, тим поступком најчешће се означавају махале, односно засеоци (Богдановић 2005: 93).

³³ Називи су мотивисани породичним надимком *Целаџи* за који сматрамо да потиче из турског језика, а односи се на 'крвника, човека који извршава смртне пресуде над осуђеницима', али и 'бездушног и немилосрдног човека' (Škaljić 1966: 236).

³⁴ Ово село, раније познато као *Драшкова Кутина*, добило је назив по народним херојима, браћи Тасковић, који су погинули у Другом светском рату.

³⁵ Име *Гркиња* не поистовећујемо са етнимомом *Грк* у данашњем смислу.

ности се истичу Називи мотивисани површинским својствима тла (**Длагоњица**; **Прэка пади́на**, **Широ́ка арни́ца**). Разлог лежи у томе да су визуелни утисак и површинска својства тла на којем се налази одређени објекат најчешћи мотив за именовање, као одлика коју именоватељ својом перцепцијом запази пре осталих одлика земљишта.

По бројности се истичу и микротопоними чији су називи условљени човековом делатношћу (**Градџште**, **Заједница**, **Трџ**, **Шиљегарник**), као и микротопоними мотивисани антропонимима (**Видојина појата**, **Пэрина појата**, **Стóлетов мóс**, **Цицијска појата**). На тај начин исказује се посесивни однос човека и простора на којем извршава своје делатности, односно сведочи се о егзистенцијалним занимањима у прошлости, пре свега о сточарству, пољопривреди и занатству.

Анализом је назначено да најпрозирнији слој чине топоними детерминисани физичкогеографским својствима тла. Ови називи забележени су у хомонимним облицима са апелативном лексиком (**Осоје**, **Пóд**, **Рид**), али и у виду синтагми са детерминатором као дистинктивним обележјем (**Гóбли рид**, **Пра́ва пади́на**, **Цр̀ни ка́мен**). Уочени су и називи код којих се значење апелатива и топонима разликује (**Ливáда** – локалитет под шумом).

Иако је првобитна замисао била да се, осим семантичке анализе, прикаже и творбено-структурална анализа, од ње се одустало због обимности материјала који је био довољан за разматрања у оквиру семантичког домена. И једна и друга анализа дале би целокупан увид у микротопонимски систем једног села, што би се касније пренело и на свеукупан топонимски материјал са подручја Заплања.

ЛИТЕРАТУРА

- Богдановић, Н. (2005). Микротопонимија Сврљига. *Ономајтолошки љрилози XVIII*, 39–180.
- Богдановић, Н. (2008). Земљописна и њој сродна лексика југоисточне Србије. *Српски дијалектолошки зборник LV*, 429–518.
- Богдановић, Н. (2008б). Везане лексеме у фитонимији. *Јужнословенски филолој LXIV*, 15–19.
- Вукадиновић, В. (1996). *Топоними зоонимској љорекла*. Ниш: Филозофски факултет.
- Грковић, М. (1977). *Речник личних имена код Срба*. Београд: Вук Караџић.
- Динић, Ј. (2004). Ономастика Заглавка. *Ономајтолошки љрилози XVII*, 5–404.
- Жугић Р. (2014). *Микрољтопонимија доњеј слива Јабланице (семантичко-љворбени аспекти)*. Београд: Институт за српски језик САНУ.
- Лома, А. (1990). Рани слојеви хришћанских топонима на старосрпском тлу. *Ономајтолошки љрилози XI*, 1–18.
- Лома, А. (2013). А. Лома. *Топонимија Бањске хрисовуље*. Београд: Српска академија наука и уметности – Одбор за ономастику – Библиотека ономајтолошких прилога.
- Марковић, Ј. (1991–1992). Микротопонимија Великог Крчмира. У: *Зборник радова Филозофској факултљтејта у Нишу*, серија Српски језик и књижевност, свеска 2–3. Ниш: Филозофски факултет, 59–75.
- Марковић, Ј. (2000). Говор Заплања. *Српски дијалектолошки зборник XLVII*, 7–307.
- Михајловић, В. (1970). Прилог речнику српскохрватских географских термина. *Прилози љроучавању језика 6*, 151–181.
- Недељков, Љ. (1994). Хидронимијски апелативи у топонимији југоисточне Србије. У: *Говори љризренско-љимочке обласљти и суседних дијалекатљта*. Ниш: Филозофски факултет у Нишу, Институт за српски језик САНУ Београд, Центар за научна истраживања САНУ и Универзитета у Нишу, 350–376.
- Обрадовић, М. (2017). Оглед о топонимији села Сиљевице у Левчу. *Ономајтолошки љрилози XXIV*, 73–88.
- Павловић, З. (1976). Микротопоними у области Белице. *Јужнословенски филолој XXXII*, 213–222.
- Павловић, З. (1980). Топоними изведени од личних имена која су творена суфиксима -ош, -уш. У: *Вљора јуљословенска ономајљичка конференција* (Божидар Видоески, Блаже Конески и Трајко Стаматоски, ур.). Скопје: Македонска академија на науките и уметностите, 229–237.
- Павловић, З. (1994). *Хидронимски систем слива Јужне Мораве*. Београд: Институт за српски језик САНУ.
- Павловић, З. (1998). О метонимији у ономастици (хидроним – ојконим). *Јужнословенски филолој LIV*, 105–110.
- Петровић-Савић, М. (2019). О релационим микротопонимима у Рађевини. *Наш језик L*, св. 2, 699–705.

- Пецо 1976. А. Пецо. *Називи долина уз реке у српскохрватском језику*. У: Прва југословенска ономастичка конференција (Јанко Ђоновић, ур). Титоград: Црногорска академија наука и уметности, 81–94.
- Радић, Ј. (2004). Топонимиски слојеви у јагодинском Поморављу. У: Живот и дело академика Павла Ивића – Зборник радова са трећег међународног научног скупа Живот и дело академика Павла Ивића (Јудита Планкош, гл. ур.). Суботица – Нови Сад – Београд, 159–171.
- Симоновић Д. (1982). *Зайлање*. Ниш: Градина – Београд: Народна књига и Етнографски институт САНУ.
- Тијанић-Вујовић, М. (2018). *Топонимија Жупе њивске*. Београд: Српска академија наука и уметности – Одбор за ономастику – Библиотека ономастолошких прилога.
- Цицил-Реметић, Р. (2010). *Топонимија Пивске њивине*. Београд: Српска академија наука и уметности – Одбор за ономастику – Библиотека ономастолошких прилога.
- Šimunović, P. (1972). *Toponimija otoka Brača*. Zagreb: Grafički zavod Hrvatske.
- Šimunović, P. (1986). *Istočnojadrarska toponimija*. Split: Logos.
- Škaljić, A. (1966). *Turcizmi u srpskohrvatskom jeziku*. Sarajevo: Svjetlost.

Речници

- Жугић, Р. (2005). *Речник говора јабланичкој краја*. Београд: Институт за српски језик САНУ.
- РМС5: *Речник српскохрватскога књижевног језика I–VI (1967–1976)*. Нови Сад: Магица српска.
- Стојановић Р. (2010). *Црношрвски речник*. СДЗБ LVII. Београд: Српска академија наука и уметности и Институт за српски језик САНУ.
- Ђирић, Љ. (2018). *Речник говора Лужнице*. СДЗБ LXV/2. Београд: Српска академија наука и уметности и Институт за српски језик САНУ.

FROM ONOMASTICS OF ZAPLANJE – MICROTOPYNYMY OF VILLAGE TASKOVIĆI

226

The subject of this paper are the microtoponyms of the Zaplanje village Taskovići. The corpus consists of more than 100 microtoponymic units collected by field research during 2020. and 2021. The material is analysed from the semantic aspect. Within the lexical-semantic analysis, microtoponyms are classified into the following semantic groups: 1. Geographical names deriving from physical-geographical properties of soil, 2. Hydronymy, 3. Humans – life and work, 4. Microtoponyms of anthroponymic origin, 5. Geographical names deriving from other toponyms. The most numerous semantic group is Geographical names deriving from physical-geographical properties of soil. Numerous microtoponyms are named after various forms of human activity.

Keywords: Taskovići, microtoponyms, lexical-semantic analysis

Сандра Савић
Институт за српски језик САНУ, Београд, Србија
sandrasavic0302@gmail.com